

УДК 621.326

Моряк Т. – ст. гр. ПО-31

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

ОЗНАКИ СУЧАСНОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В ПІДХОДАХ ВІТЧИЗНЯНИХ ВЧЕНИХ

Науковий керівник: доцент, доктор філософії Гумен Ю.Є.

Moryak T.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

FEATURES OF MODERN PARLIAMENTARISM IN THE APPROACHES OF DOMESTIC SCIENTISTS

Supervisor: Associate Professor, Doctor of Philosophy Humen Yu.Ye.

Ключові слова: парламентаризм, парламент, ознаки парламентаризму, демократичність.
Keywords: parliamentarism, the parliament, features of parliamentarism, state.

Актуальність наукових досліджень парламентаризму пов'язана з кризовими явищами в українському суспільстві. Парламентаризм і становлення демократії мають як важливе наукове значення, так і виняткову роль.

Дослідники використовують різні підходи до тлумачення поняття «парламентаризм» та по-різному бачать його сутність.

Філософська енциклопедія визначає, що парламентаризм – це процес становлення та розвитку в державі органів законодавчої влади як самостійного політичного інституту. Парламентаризм характеризує становлення в державі системи поділу влади, при якій три гілки влади – законодавча, виконавча та судова існують відповідно принципу стримувань та противаги. [5].

В історичному словнику зазначено, що парламентаризм – це система політичної організації держави, при якій чітко розмежовані функції законодавчої та виконавчої влади при привілейованому становищі парламенту. Із ускладненням суспільних зв'язків відбувається процес підсилення повноважень виконавчої влади (президенту, уряду) [4].

На думку А. Любченка, парламентаризм – це система реалізації народного представництва через обрання народних представників до колегіального законодавчого органу – парламенту [1, с. 16], його сутність розкривається через вплив на інститути державної влади та громадянське суспільство [1, с. 8].

На думку К. Парасюк, парламентаризм – це система взаємодії певним чином сформованого, структурованого і реально працюючого парламенту з іншими державними органами, що забезпечує його адекватне положення в державному механізмі і виступає в якості основного способу організації та функціонування представницької демократії, яка приймається владою і суспільством [3].

М. Мілова зазначила, що парламентаризм пов'язаний з утвердженням принципів верховенства права та демократизму в суспільстві і державі, запровадженням ефективних механізмів гарантування конституційних прав людини, а також з формуванням таких інституцій держави, які б забезпечували найбільш повне і всебічне здійснення її функцій та реалізацію потреб суспільства [2, с. 5].

П. Шляхтун дає таке тлумачення цього явища: парламентаризм – це: 1) форма взаємодіє громадянського суспільства і держави, що ґрунтується на визнанні провідної ролі парламенту; 2) один із типів державного режиму; 3) представницьке начало в управлінні. При цьому парламент визначається як загальнонаціональний колегіальний представницький орган у системі організації державної влади, який є головним інститутом парламентаризму. Парламентаризм передбачає верховенство парламенту в законодавчій сфері та його провідне становище в системі вищих органів влади [7, с. 91].

Розглядаючи парламентаризм у вузькому та широкому розумінні М. Росенко наголошує, що у вузькому сенсі парламентаризм – це процес організації представницької влади, функціональна характеристика якого проявляється в представницькому значенні, законодавчих та контрольних повноваженнях, що здійснюються за допомогою реалізації принципів народного представництва, виконує функцію легітимації влади. А в широкому сенсі парламентаризм розглянуто як спосіб організації державної влади, структурно і функціонально заснований на принципах верховенства закону, поділу і незалежності влади. При суттєвому юридичному і політичному значенні парламенту [6, с. 10].

На підставі проведеного аналізу зроблено такі висновки. Головними сутнісними ознаками сучасного парламентаризму є:

- взаємодія громадянського суспільства і держави (А. Любченко, М. Мілова, К. Парасюк, М. Росенко, П. Шляхтун);
- представницьке начало (М. Росенко, К. Парасюк, П. Шляхтун);
- верховенство парламенту (К. Парасюк, П. Шляхтун);
- демократичність (М. Мілова, К. Парасюк, М. Росенко).

Також вважаємо, що парламентаризм має такі важливі сутнісні ознаки: наявність розвинутого громадянського суспільства, де громадяни мають активну громадську позицію, більшу незалежність парламенту, поділ влади і взаємодія між її гілками, демократичне виборче законодавство. До парламентаризму як форми державного управління прийдуть держави, які рухаються демократичним шляхом розвитку.

Отже, на підставі аналізу підходів вітчизняних політологів сучасний парламентаризм в Україні потрібно вдосконалювати.

Список використаних джерел:

1. Любченко А. В. Політико-управлінські засади становлення інституту парламентаризму в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец 25.00.01 – теорія та істор. держ. упр. / А. В. Любченко ; НАДУ при Президентові України. – К., 2014. – 23 с.
2. Мілова М. І. Український парламентаризм: витоки становлення та сучасний стан розвитку : навч.-метод. посіб. для студ. відд. політології / М. І. Мілова. – Одеса, 2013. – 66 с
3. Парасюк Е. А. Современное правовое исследование понятия “Парламентаризм” [Електронний ресурс] / Е. А. Парасюк // Российская юстиция, – 2012. – № 3. – Режим доступу : <http://www.center-bereg.ru/1993.html>
4. Парламентаризм [Електронний ресурс] // Исторический словарь. 2000. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/hist_dic/12754.
5. Парламентаризм [Електронний ресурс] // Новая философская энциклопедия / под ред. В. С. Стёпина : в 4 т. – М. : Мысль, 2001. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/8857.
6. Росенко М. І. Теоретико-методологічні засади механізмів розвитку парламентаризму в контексті становлення демократичного врядування в Україні : автореф. дис. ... д-ра. наук з держ. упр. : спец 25.00.02 – механізми держ. упр. / М. І. Росенко. – Х., 2012. – 36 с.
7. Шляхтун П. П. Парламентаризм : словник-довідник / П. П. Шляхтун. – К. : Парламентське вид-во, 2003. – 151 с.